

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะหลักของวิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุข
การวิเคราะห์ความตรงเชิงประจักษ์และความไว

วิวัลย์ดา สิริชิวานนท์

คุณฉันทิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติการศึกษา

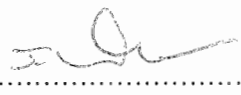
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2556

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุษฎีนิพนธ์ของ วิวัลย์ดา สิริชีวานันท์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สม โภชน์ อนุช) (Onnongsak)

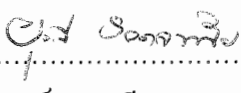

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล) (Nanyawimol)

คณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัตน์ อิมามิ) (Imami)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สม โภชน์ อนุช) (Onnongsak)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล) (Nanyawimol)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย) (Rodjakkany)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกสิกร) (Aemgathit)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สม โภชน์ อเนกสุข ที่เอาใจใส่ สละเวลาในการให้คำปรึกษา แนะนำปรับแก้ไข คุษฎีนิพนธ์ ตลอดจนให้ความรู้ แนวคิดในการพัฒนาคุษฎีนิพนธ์แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล ในการให้คำแนะนำที่ช่วยเสริม ให้คุษฎีนิพนธ์มีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัตน์ อิมามี ประธานกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะแก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย ผู้แทนคณะคณะศึกษาศาสตร์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อสังเกต อันมีคุณค่าทำให้ผลงานคุษฎีนิพนธ์ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม ประธานบริหารหลักสูตรฯ และ ดร.สุริพร อนุศาสนนันท์ หัวหน้าภาควิชาฯ ที่คอยไต่ถามและให้กำลังใจในการจัดทำคุษฎีนิพนธ์ตลอดมา รวมถึงขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ขอบขอบคุณนักวิชาการของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1-12 และสำนักงานสาธารณสุข จังหวัด เขต 4.5 กระทรวงสาธารณสุข ทุกท่านที่เอื้อเฟื้อในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงนักวิชาการ ที่ผู้วิจัยได้นำผลงานมาอ้างอิง ขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมสาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษาที่ให้ กำลังใจ และช่วยเหลือทั้งในระหว่างการศึกษา และการจัดทำคุษฎีนิพนธ์

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ คุณพิชญา ลบล้ำเลิศ และคุณจุฑามาส มาชะลัดชัย ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน ให้กำลังใจในการจัดทำคุษฎีนิพนธ์จนลุล่วง และขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวที่เป็น แรงผลักดันจนทำให้สำเร็จการศึกษา

49811072: สาขาวิชา: วิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา; ปร.ด. (วิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา)

คำสำคัญ: สมรรถนะ/ วิทยากรกระบวนการ/ ตัวบ่งชี้/ สาธารณสุข/ ความตรงเชิงประจักษ์

วิวัลย์ดา สิริชิวานันท์: การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะหลักของวิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุข:

การวิเคราะห์ความตรงเชิงประจักษ์และความไว (A DEVELOPMENT OF INDICATORS FOR CORE

COMPETENCY OF PUBLIC HEALTH FACILITATORS: ANALYSIS OF EMPIRICAL VALIDITY AND

SENSITIVITY) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์: สมโภชน์ อเนกสุข, กศ.ด., ระพีพันธ์ ฉายวิมล, ก.ด., 167 หน้า.

ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะหลักของวิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุข ทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์ความตรงเชิงประจักษ์ และความไวของตัวบ่งชี้เมื่อนำแบบประเมินสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุขไปใช้ กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยเป็นบุคลากรสาธารณสุข สังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1-12 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 400 คน ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้โปรแกรม ขั้นสูงทางสถิติ ในการวิเคราะห์หาค่าประจักษ์เชิงประจักษ์ ทดสอบความสอดคล้องของโมเดล โครงสร้างเชิงเส้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ของสมรรถนะหลักที่ศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวบ่งชี้สมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุข มีจำนวน 52 ตัวบ่งชี้ย่อยใน 5 ตัวบ่งชี้หลัก ดังนี้ 1) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มี 7 ตัวบ่งชี้ย่อย 2) การเป็นแบบอย่างที่ดี มี 9 ตัวบ่งชี้ย่อย 3) การพัฒนาตนเอง มี 11 ตัวบ่งชี้ย่อย 4) การทำงานเป็นทีม มี 11 ตัวบ่งชี้ย่อย 5) การสร้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม มี 14 ตัวบ่งชี้ย่อย

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าสถิติบ่งชี้คือ $X^2 = 2060.10$, $df = 1145$, $p = 0.076$, $GFI = 0.97$, $AGFI = 0.95$ และ $RMSEA = 0.03$

3. ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงประจักษ์และความไวของตัวบ่งชี้ เมื่อนำตัวบ่งชี้สมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุขไปทดลองใช้กับกลุ่มที่รู้ซึ้งว่า มีสมรรถนะสูง จำนวน 20 คน และกลุ่มที่มีสมรรถนะต่ำ จำนวน 20 คน โดยการตัดสินใจของผู้ประเมิน จำนวน 3 คน

3.1 ความตรงเชิงประจักษ์: ผลการประเมินของผู้ประเมินกับผลการใช้ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นทดสอบกับกลุ่มวิทยากรกระบวนการมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ทุกตัวบ่งชี้ ยกเว้นการประยุกต์ใช้ความรู้ในตัวบ่งชี้หลักการพัฒนาตนเอง ($p > .05$)

3.2 ความไว: ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรวมที่วัดได้จากตัวบ่งชี้ พบว่า กลุ่มที่มีสมรรถนะสูงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่มีสมรรถนะต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และผลการวิเคราะห์ค่าอัตราส่วนความเป็นไปได้ในการวินิจฉัยเพื่อตรวจสอบผลการนำไปใช้โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง (+ LR 5-10)

สรุปตัวบ่งชี้สมรรถนะหลักของวิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุข มี 5 ตัวบ่งชี้หลักและ 49 ตัวบ่งชี้ย่อย

49811072: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS;
Ph.D. (EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS)

KEY WORDS: CORE COMPETENCY, FACILITATOR, INDICATOR, PUBLIC HEALTH,
EMPIRICAL VALIDITY, SENSIVITIVITY

WIWANDA SIRICHEEWANAN: A DEVELOPMENT OF INDICATORS FOR CORE
COMPETENCY OF PUBLIC HEALTH FACILITATORS: ANALYSIS OF EMPIRICAL VALIDITY AND
SENSITIVITY ADVISORY COMMITTEE: SOMPOCH ANEGASUKHA, Ed.D., RAPIN CHAYVIMOL, Ed.D.
167 P. 2013.

This research aimed at: developing composite indicators for core competency of public health facilitators, using empirical data to test the validity of the structural model of core competency of public health facilitators and analyzing of empirical validity and sensitivity. The research sample consisted of 400 public health officers at Disease Prevention & Control 1-12 Offices selected by stratified random sampling technique. The research data were collected by a five level rating scale questionnaire and were analyzed by descriptive statistics using statistical software, confirmatory factor analysis, and second-order confirmatory factor analysis using advanced statistical software.

The results of this study were as follows:

It was found that;

1. The factors which influences core competency of public health facilitators consisted of five major factors and 52 sub indicators. The five major factors were; 1) creative thinking with 7 sub indicators, 2) good modeling with 9 sub indicators, 3) self development with 11 sub indicators, 4) team working with 11 sub indicators, 5) team building and supporting member participation with 14 sub indicators.

2. The result of the structural validity test of the model of core competency of public health facilitators revealed that the model significantly correlated with the empirical data ($\chi^2 = 2060.10$, $df = 1145$, $p\text{-value} = 0.076$, $GFI = 0.97$, $AGFI = 0.95$, $RMSEA = 0.03$)

3. The analysis of empirical validity of core competency and sensitivity of indicators when tried out with known group that were twenty high competency facilitators and twenty low competency facilitators by the evaluation of three assessors.

3.1 Empirical validity: the evaluation by assessors and the result of using developed indicators with the group of facilitators revealed that there were a statistically significant correlation ($p < .05$) except knowledge implement within major indicator of self development ($p > .05$).

3.2 Sensitivity: the result of the difference of total average that measured from indicators showed that the group of high competency had the average scores higher than the group of low competency and there were a statistically significant ($p < 0.5$) The test of likelihood ratio for examine using total indicators revealed that the +LR were in a moderate values (+ LR 5-10).

In conclusion, the indicators of core competency of public health facilitators consisted of five major factors and 49 sub indicators.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
คำถามการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	13
มโนทัศน์เกี่ยวกับวิทยาการกระบวนการ.....	23
การพัฒนาตัวบ่งชี้.....	40
บทบาทภารกิจของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานด้านสาธารณสุข.....	55
หลักการที่ใช้ในการจัดกระทำข้อมูล.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
การดำเนินการวิจัย.....	76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	85
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	121
สรุปผลการวิจัย.....	121
อภิปรายผล.....	123
ข้อเสนอแนะ.....	127
บรรณานุกรม.....	129
ภาคผนวก.....	136
ภาคผนวก ก.....	137
ภาคผนวก ข.....	141
ภาคผนวก ค.....	149
ภาคผนวก ง.....	159
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	167

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการ..... 36
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงาน..... 76
3	จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง..... 91
4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะหลัก วิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุขด้านการสร้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วม ของสมาชิกกลุ่ม..... 92
5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะหลัก วิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุขด้านการพัฒนาตนเอง..... 94
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะหลัก วิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุขด้านการการเป็นแบบอย่างที่ดี..... 95
7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะหลัก วิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุขด้านการทำงานเป็นทีม..... 96
8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะหลัก วิทยากรกระบวนการในงานสาธารณสุขด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์..... 97
9	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก..... 99
10	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง..... 103
11	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมรายองค์ประกอบจากการประเมินตนเองของ วิทยากรกระบวนการกับคะแนนรวมรายองค์ประกอบจากการประเมินรายบุคคลของ ผู้ประเมิน..... 105
12	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะหลักโดยรวมของวิทยากรกระบวนการกลุ่มที่ มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะต่ำ..... 107
13	คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการในองค์ประกอบที่ 1 การสร้างและ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะสูง กับกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะต่ำ..... 108

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
14	คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะวิทยากรกระบวนการในองค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาตนเอง ระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะต่ำ.....	110
15	คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะวิทยากรกระบวนการในองค์ประกอบที่ 3 การเป็นแบบอย่าง ที่ดี ระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะต่ำ...	112
16	คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะวิทยากรกระบวนการในองค์ประกอบที่ 4 การทำงานเป็นทีม ระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะต่ำ.....	114
17	คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะวิทยากรกระบวนการในองค์ประกอบที่ 5 ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ย สมรรถนะต่ำ.....	115
18	ผลการประเมินสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการทั้งฉบับจากการประเมินตนเอง และการประเมิน โดยวิทยากรกระบวนการ (ผู้ประเมิน) จำแนกตามระดับสมรรถนะ.	117
19	ผลการประเมินสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการด้านการสร้างและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มจากการประเมินตนเองและการประเมิน โดยวิทยากร กระบวนการ (ผู้ประเมิน) จำแนกตามระดับสมรรถนะ.....	117
20	ผลการประเมินสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการด้านการพัฒนาตนเองจากการ ประเมินตนเองและการประเมิน โดยวิทยากรกระบวนการ (ผู้ประเมิน) จำแนกตาม ระดับสมรรถนะ.....	118
21	ผลการประเมินสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีจาก การประเมินตนเองและการประเมิน โดยวิทยากรกระบวนการ (ผู้ประเมิน) จำแนก ตามระดับสมรรถนะ.....	119
22	ผลการประเมินสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการด้านการทำงานเป็นทีมจากการ ประเมินตนเองและการประเมิน โดยวิทยากรกระบวนการ (ผู้ประเมิน) จำแนกตาม ระดับสมรรถนะ.....	119
23	ผลการประเมินสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จากการประเมินตนเองและการประเมิน โดยวิทยากรกระบวนการ (ผู้ประเมิน) จำแนกตามระดับสมรรถนะ.....	120

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 องค์ประกอบของสมรรถนะตามแนวคิดของ McClelland.....	17
3 โมเดลการวัดสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการ.....	39
4 โมเดลการวัดสมรรถนะหลักวิทยากรกระบวนการในการสร้างองค์ประกอบย่อย.....	40
5 ขั้นตอนการวิจัย.....	84

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University